

Transporto politikos 2011 m. baltoji knyga

Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas.
Nuostatos miestų transportui

Gražvydas Jakubauskas,
Plėtros ir inovacijų skyriaus vedėjas
2011-05-26

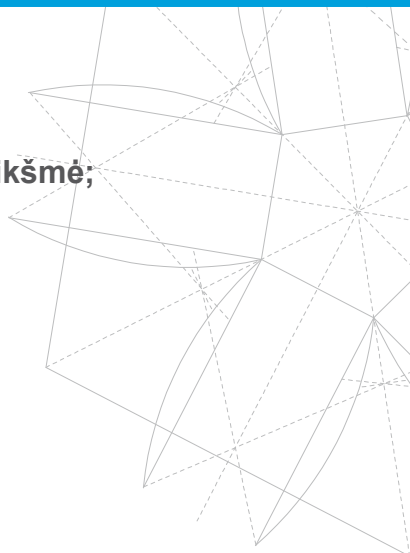

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA
„MAŽESNIŲ MIESTŲ METROPOLITENA:
JŲ ATSIKIRIMO PRIEŽASTYS IR TEIKIAMA NAUDA“

Turinys

- Baltosios knygos esmė ir reikšmė;
- Kontekstas;
- Vizija;
- Tikslai ir iniciatyvos;
- Iššūkiai Lietuvos miestams.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Baltoji knyga 2011: strateginė dokumento reikšmė

- Tai pagrindinis **strateginis** (gairinis) transporto politikos dokumentas ES lygmeniu;
- Baltųjų knygų **veiksmų planai** vėliau įgyvendinami reglamentais ir direktyvomis;
- Esant poreikiui, papildomai rengiamos **žaliosios knygos** tolesnėms konsultacijoms;
- Turinys remiasi oficialių EK pasiūlymų EC, EP ir šalims narėms pateikimu, siekiant įgyvendinti **Baltosios knygos viziją**;
- Pirmą kartą į Baltąją knygą taip plačiai integruota **miestų transporto**

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Baltoji knyga 2011: struktūra

- Vizija;
- 10 tikslų - pažangos vertinimo kriterijų ("benchmarks");
- 4 tikslinės sritys ("four l's");
- 40 iniciatyvų;
- Konkretūs veiksmai iniciatyvoms įgyvendinti.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Baltoji knyga 2011: konkurencingos ir darnios transporto sistemos vizija

Planinis rodiklis: Išmetamųjų teršalų sumažinti 60 proc.

Prioritetai:

- Naudoti mažiau energijos;
- Naudoti švaresnę energiją;
- Skatinti darnius judumo įpročius, ypač mieste.

Baltoji knyga 2011

Baltoji knyga 2011: kuo grindžiamas naujos transporto vystymo vizijos Europai poreikis?

- Pigos naftos era baigėsi. Kuras brangsta ir brangs;
- Spūstys trikdo mobilumą, sukeliama nuostoliai kasmet auga;
- Išmetamieji teršalai mažina gyvenimo kokybę, sukelia didelę žalą mūsų supančiai aplinkai;
- Transporto priemonės naudojamos neefektyviai;
- Infrastruktūros išlaikymo kaštai neparemti tikraisiais naudojimosi jais mokesčiais.

Baltoji knyga 2011

Baltoji knyga 2011: kriterijai

10 kriterijų, pagal kuriuos vertinama, ar pavyko pasiekti planinį rodiklį -išmetamųjų teršalų sumažinti **60 proc.**

Siūlomi 3 būdai:

- 1. Naujų tvarių degalų rūšių** ir varymo sistemų kūrimas ir naudojimas;
- 2. Daugiarūšio vežimo logistikos grandinių veiklos optimizavimas,** įskaitant platesnį efektyviau išteklius naudojančio transporto rūšių naudojimą;
- 3. Transporto ir infrastruktūros naudojimo efektyvumo didinimas taikant informacines sistemas, diegiant ITS ir taikant rinkos paskatas.**

Baltoji knyga 2011

Kriterijai miestų transporto politikos pažangai vertinti (1)

Nr. 1. Iki 2030 m. **dvigubai sumažinti** įprastiniu kuru varomų automobilių naudojimą miestuose; **iki 2050 m.** pasiekti, kad miestuose jų **nebeliktų**;

Nr. 6. Visus pagrindinio tinklo TEN-T tinklo **oro uostus sujungti geležinkelio jungtimi**, o jūrų uostus – geležinkeliu arba, kai įmanoma, vidaus vandens keliu;

Nr. 9. Iki 2050 m. užtikrinti **beveik visišką kelių saugą**. Siekdama šio tikslo ES tikisi **iki 2020 m. pasiekti, kad aukų keliuose sumažėtų perpus**; užtikrinti, kad ES pirmautų pasaulyje visų transporto rūšių saugos ir saugumo srityje.

Baltoji knyga 2011

Kaip įgyvendinti viziją?

Siūloma 40 iniciatyvų; 4* srityse:

1. Kurti efektyvią **integruotą** judumo sistemą;
2. Diegti ateities **inovacijas** – pažangias technologijas ir skatinti darnesnį elgesį;
3. Kurti modernią **infrastruktūrą** ir naudoti inovatyvius finansavimo metodus jai plėtoti;
4. Plėtoti **išorės** santykius.

* *4 I's*: Integration, Innovation, Infrastructure, International.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Konkrečios nuostatos dėl miestų transporto optimizavimo (31p-35p)

Efektyvesnis
viešasis
transportas

- Multimodalumas (integruoti kuo daugiau rūšių, taikyti vieningo bilieto sistema);
- Išbandyti VT, taksi, spec.tr parkuose alternatyvias varymo sistemas;
- Privataus transporto ribojimas (netiesioginis VT skatinimas)
- Prieinamumo didinimas žmonėms su spec. poreikiais.

Infrastruktūros
panaudojimo
optimizavimas

- Valdant paklausą ir planuojant žemės panaudojimą ;
- Galima sumažinti eismo apimtį. Siekiant judumo mieste ir kuriant infrastruktūrą svarbu sudaryti palankesnes sąlygas vaikščiojimui ir važiavimui dviračiu.

Efektyvesnis
transporto
priemonių
panaudojimas

- Turi būti skatinama naudoti mažesnes, lengvesnes ir labiau specializuotas keleivines kelių transporto priemones;
- Elektromobilių ir kitų alternatyvių technologijų skatinimas;
- Intelektinių transporto sistemų diegimas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Tematiniai Baltosios knygos aspektai

- **Ekonomika** (plačiau taikyti "naudotojas moka" ir "teršėjas moka" principus (apmokestinti lengvuosius automobilius), internalizuoti visų transporto rūšių išorės sąnaudas, infrastruktūros plėtrai daugiau naudoti pajamų iš transporto veiklos, **plačiau taikyti PPP principą**, mažinti infrastruktūros lygio skirtumus tarp Rytų ir Vakarų; kurti bendrą ES transporto erdvę (šalinti kabotažo apribojimus);
- **Inovatyvumas** (moksliniai tyrimai ir inovacijos, ITS, SESAR, RIS, ERTMS, SafeSeaNet, e-logistika, tarptautinis bendradarbiavimas, CIVITAS iniciatyvos tęstinumas);
- **Miestų transportas ir darnusis judumas** (**miestų judumo planai**, **viešojo transporto atnaujinimas**, **vieningas bilietas**, dviračių ir pėsčiųjų infrastruktūros plėtra, eismo sauga, nauji keliavimo įpročiai);
- **Ekologija ir energijos vartojimo efektyvumas** (darnesnis erdvinis planavimas, darnesnis erdvinis planavimas, eko-vairavimas, CO2 pėdsako mažinimas, švari logistika, elektromobiliai, alternatyvūs degalai, daugiau krovinių vežti geležinkelių transportu).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Iššūkiai Lietuvai

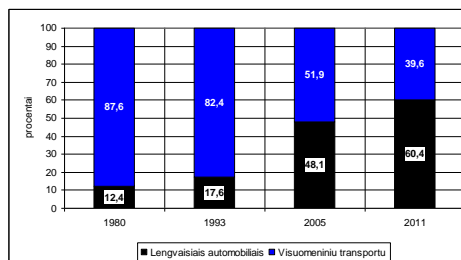
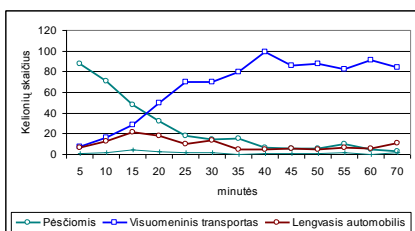
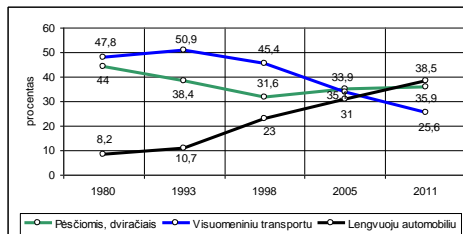
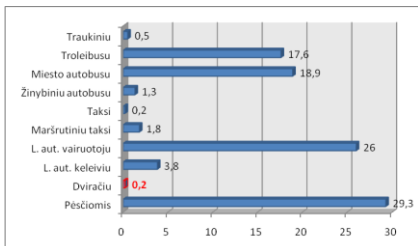
- **Dialogas su savivaldybėmis**- kaip įtraukti jas į nuostatų įgyvendinimą, nepažeidžiant subsidiarumo principo;
- kaip paskirstyti **balansą tarp "kietų" ir "minkštų"** priemonių- infrastruktūrinis atotrūkis vis dar didelis, bet tuo pačiu atsiliegame skatindami darnesnę judumą;
- **Trūkstamas finansavimas** – ar privataus transporto ribojimui mieste esame pasirengę, ir gebėsime pasiūlyti alternatyvas?
- **Energijos efektyvumo didinimas** – reikalingas proveržis alternatyvių degalų kūrime, tr. priemonių parko atnaujinime.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Iššūkiai Lietuvai (2): Plėtoti darnų miestų transportą, Keliavimo įpročiai Vilniuje, 2010, 2011 m., kelionių dalis proc.

13

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Šaltiniai: v/k-VMS, 2010, Naujų transporto rūšių diegimo Vilniuje konferencija, 2010 kovas; v/d, a/k., a/d.- prof. M. Burinskienė, Baltosios knygos pristatymo konferencija, 2011 gegužė.

Esminės problemos plėtojant darnų miestų transportą

- Nėra ilgalaikės vizijos ir siekiamųjų, darnaus judumo planų (pavyzdys-Paryžius);
- Trūksta eismo prioriteto transporto rūšių (LLRT, LRT, GLT, BRT), neintegruotos ksirtingos transporto rūšys mieste, nėra vieningos bilietų sistemos;
- Beveik nedalyvaujama CIVITAS iniciatyvoje, kituose tarptautiniuose miestų transporto projektuose (geras pavyzdys-Liubliana);
- Mažai taikomi pėsčiųjų transporto skatinimo sprendimai, atvirkščiai – esti daug pėsčiųjų transporto ribojimo sprendimų (sankryžos su 81 KET p., netikslingi dviračių takai ant šaligatvių, ilgos šviesoforų fazės, mažai pėsčiųjų zonų, mažas prieinamumas žmonėms su spec.poreikiais).
- Nesistemiškai plėtojamas dviračių transportas, nevystoma elektromobilių transporto infrastruktūra;
- Neintegruojamas viešasis transportas su privačiu automobiliu (park&ride) ar dviračiu (bike&ride) transportu, kombinuotoms kelionėms atlikti;

Esminiai teigiami pokyčiai plėtojant darnų miestų transportą

- Gana sparčiai auga dviratininkų skaičius;
- Didelė dalis keleivių vežama elektrifikuotu miestų transportu;
- Gana didelis komercinis transporto priemonių greitis, didelė dalis kelionių viešuoju transportu, tenkanti vienam gyventojui;
- Plėjami BRT sistemos elementai ("A" juostos maršrutiniam transportui, privataus transporto ribojimas taikant diferencijuotą parkavimą ar jo draudimą viešojo transporto maršruto dalyse);
- Pradedama kleisti VDV autobusus į ekologiškesnius.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

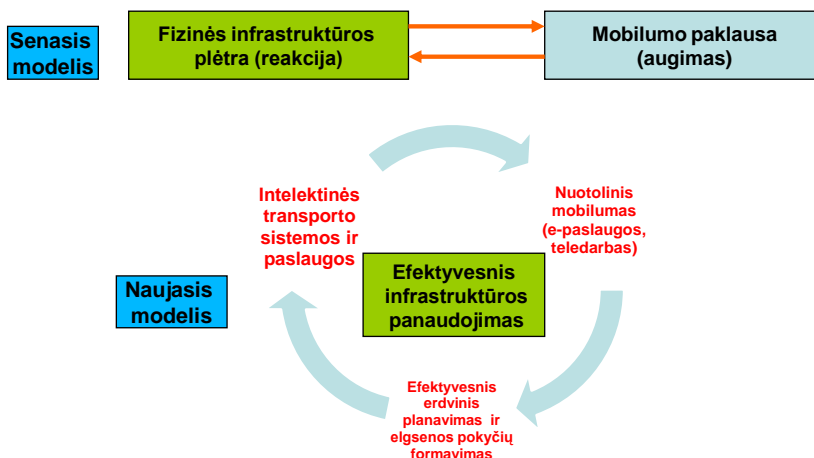
Baltoji knyga 2011

Iššūkiai Lietuvai (3): dilema *minkštosios* vs *kietosios* priemonės Kaip subalansuoti?

Baltoji knyga 2011

Iššūkiai Lietuvai (3): Efektyvesnis infrastruktūros panaudojimas ir jos plėtra

Iššūkiai Lietuvai

- **Dialogas su savivaldybėmis** - kaip įtraukti jas į nuostatų įgyvendinimą, nepažeidžiant subsidiarumo principo;
- kaip paskirstyti **balansą tarp "kietų" ir "minkštų"** priemonių- infrastruktūrinis atotrūkis vis dar didelis, bet tuo pačiu atsilikame skatindami darnesnį judumą;
- **Trūkstamas finansavimas** – ar privataus transporto ribojimui mieste esame pasirengę, ar gebėsime pasiūlyti alternatyvas?
- **Energijos efektyvumo didinimas** – reikalingas proveržis alternatyvių degalų kūrime, tr. priemonių parko atnaujinime.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

Esminės išvados

- **Darniam judumui skatinti BŪTINA** riboti automobilizacijos augimą;
- Mobilumo ribojimas nėra išeitis, siekiant ekologinių siekių;
- **Viešasis transportas** turi tapti ne tik populiaresnis, bet ir draugiškesnis aplinkai;
- Viešasis transportas turi tapti labiau **integuotas su privačiu**;
- Diegiami įrankiai turi būti **kompleksiniai** (efektyvus "minkštųjų" ir "kietųjų" priemonių balansas).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Baltoji knyga 2011

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA

AČIŪ!

Daugiau informacijos:
www.transp.lt,
g.jakubauskas@transp.lt